

W Y R O K W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SO Agnieszka Włodyga

Protokolant: osobiście

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2022 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa [REDACTED]

przeciwko Getin Noble Bank S.A. w Warszawie

o zapłatę

- I. zasądza od strony pozwanej Getin Noble Bank S.A. w Warszawie na rzecz powodów [REDACTED] łącznie kwotę 26.714,86 zł. (dwadzieścia sześć tysięcy siedemset czternaście złotych osiemdziesiąt 86/100) i kwotę 20.932,13 CHF (dwadzieścia tysięcy dziewięćset trzydzieści dwa CHF 13/100);
- II. oddała powództwo w dalej idącej części;
- III. zastrzega stronie pozwanej prawo wstrzymania się ze spełnieniem świadczenia zasądanego w pkt I wyroku do czasu zapłaty przez powodów na rzecz strony pozwanej kwoty 328.588,93 zł. (trzysta dwadzieścia osiem złotych pięćset osiemdziesiąt osiem złotych 93/100) – prawo zatrzymania;
- IV. zasądza od strony pozwanej na rzecz powodów łącznie kwotę 6.417 zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE
wyroku z dnia 24 marca 2022 r.

Powodowie [REDAKTOWANE] w pozwie skierowanym przeciwko stronie pozwanej Getin Noble Bank S.A. w Warszawie wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powodów:

- kwoty 26.714,86 zł. z odsetkami w wysokości ustawowej za opóźnienie od dnia 11 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów na rzecz pozwanego Banku w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 29 maja 2020 r. oraz

- kwoty 20.932,13 CHF z odsetkami w wysokości ustawowej za opóźnienie od dnia 11 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów na rzecz strony pozwanej w okresie od dnia 2 marca 2017 r. do dnia 29 maja 2020 r.

Powodowie wskazali, że dnia 20 sierpnia 2007 r. zawarli z Getin Bank S.A. w Katowicach – DOM Oddział w Łodzi umowę o kredyt. Umowa została zawarta z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umownego bez możliwości negocjacji jej treści. Kredyt był indeksowany do CHF. Kredyt został wypłacony w transzach. W dniu 20 maja 2014 r. strony podpisały aneks umożliwiający spłatę powodom w walucie CHF. Ponieważ w ostatnim czasie powodowie dowiedzieli się o sprzeczności znacznej liczby postanowień umowy z przepisami prawa, zwłaszcza dot. waloryzacji kredytu i sposobu przeliczeń spłat dokonywanych przez powodów, pismem z dnia 21 lipca 2020 r. zwrócili się do pozwanego Banku o zapłatę kwot 223.130,66 zł. i 20.932,13 CHF powołując się na nieważność umowy, alternatywnie o rozliczenie salda kredytu przy uwzględnieniu abuzywnych postanowień umowy. Bank odmówił spełnienia roszczeń powodów.

W okresie od zawarcia umowy do dnia 29 maja 2020 r. powodowie uścili na rzecz Banku z majątku wspólnego kwoty 223.130,66 zł. i kwotę 20.932,13 CHF.

Powodowie wskazali, że z uwagi na nieważność umowy przysługuje im roszczenie o zwrot wszystkich świadczeń uiszczonych na rzecz pozwanego Banku w związku z umową. Niniejszym pozwem powodowie domagają się jedynie części roszczeń przysługujących im wobec Banku, a uiszczonych przez nich w PLN oraz całej kwoty uiszczonej na rzecz banku w CHF.

Powodowie powołali się na art. 410 k.c., na klauzule abuzywne znajdujące się w umowie i powodujące nieważność umowy, na fakt posiadania statusu konsumenta, na adhezyjność

umowy, na art. 385¹ § 1 k.c., sprzeczność umowy z naturą stosunku zobowiązaniowego, naruszenie art. 69 ust. 1 i ust. 2 pr. bankowego, nierównomierne rozłożenie ryzyka pomiędzy stronami, niedoinformowanie powodów o ryzyku walutowym, brak możliwości uzupełnienia treści umowy przepisami dyspozytywnymi. Powodowie odwołali się też do orzecznictwa SN, TSUE.

Odnośnie zarzutu zatrzymania powodowie wskazali, że nie może on zostać uznany za zasadny, jako że umowa o kredyt nie ma charakteru umowy wzajemnej, a jedynie dwustronnie zobowiązującej.

Strona pozwana **Getin Noble Bank S.A. w Warszawie** wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów. W odpowiedzi na pozew wskazała na specyfikę umów indeksowanych kursem CHF, dopuszczalność ustalania wysokości kredytu i rat na podstawie tabel kursów ustalanych przez Bank, udzielenia powodom informacji o mechanizmach funkcjonowania umowy i o ryzyku kursowym, brak naruszenia zasad ekwiwalentności umowy, zgodność umowy z przepisami prawa, z dobrymi obyczajami, niekorzystne skutki ustalenia nieważności umowy dla powodów, zarzut przedawnienia. Strona pozwana powołała orzecznictwo SN i TSUE dla niej korzystne.

Przy piśmie z dnia 1 grudnia 2021 r., złożonym po rozprawie w dniu 13 września 2021 r., podczas której powodowie oświadczyli, że wnoszą o anulowanie umowy czy o uznanie jej za nieważną jako, że zawiera treści niedozwolone oraz, że chcą oddać do banku to co od niego otrzymali, pozwany Bank przedłożył oświadczenie z dnia 9 września 2021 r., podpisane przez osobę upoważnioną do składania oświadczeń materialnoprawnych, zawierające zarzut zatrzymania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 lipca 2007 r. [REDAKTOR] wypełnili wniosek o kredyt hipoteczny wnosząc o kwotę 312.905,89 zł. indeksowaną do CHF na 360 miesięcy, na remont, refinansowanie kredytu mieszkaniowego na mieszkanie i dom, na refinansowanie zobowiązań: kredyt konsumencki, kredyt samochodowy, zadłużenie w ROR, kartę kredytową. Wskazali posiadane zobowiązania w PLN i CHF. Powodowie uzyskali pozytywną decyzję kredytową.

(dow. wniosek o kredyt, k. 173, decyzja kredytowa, k. 181)

W dniu 20 sierpnia 2007 r. [REDAKTOR] zawarli z Getin Bank S.A. w Katowicach – DOM Oddział w Łodzi umowę kredytu hipotecznego nr [REDAKTOR] indeksowanego do CHF.

Zgodnie z umową Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 328.588,93 zł. indeksowanego kursem CHF. Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 144.181,19 CHF, a rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie ostatniej transzy kredytu. Kredytobiorca oświadczył, że jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko (§ 1 ust. 1). Spłatę kredytu ustalono na 360 rat (§ 1 ust. 2). Oprocentowanie kredytu ustalono jako zmienne (§ 1 ust. 3). Wskazano, że rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia umowy wynosiłaby równowartość 763,46 CHF. Rzeczywista wysokość rat odsetkowych lub rat kapitałowo-odsetkowych zostanie określona w harmonogramie spłat (§ 1 ust. 4). Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosi 299.225,90 zł. (podana kwota nie uwzględnia ryzyka kursowego). Ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu uzależniona jest od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania (§ 1 ust. 7). Wypłata kredytu miała nastąpić bezgotówkowo w transzach na rachunki podmiotów wskazanych we wniosku o wypłatę w terminach i wysokościach określonych w umowie (§ 1 ust. 10).

Kredyt został udzielony na: 30.236 zł. na spłatę kredytu samochodowego w Santander Consumer Bank S.A., 2.858 zł. na spłatę kredytu gotówkowego w Kredyt Bank S.A., 10.000 zł. na spłatę limitu kredytowego w Kredyt Bank S.A., 184.203 zł. na spłatę kredytu hipotecznego w GE Money Bank S.A., 53.609 zł. na spłatę kredytu hipotecznego w Santander Consumer Bank S.A., 7.000 zł. na spłatę karty kredytowej w Kredyt Bank S.A., 25.000 zł. na pokrycie części kosztów remontu nieruchomości (mieszkania przy [REDAKTOR] w Krakowie), 6.571,78 zł. na składki z tytułu ubezpieczenia od ryzyka utraty wartości nieruchomości, 1.642,94 zł. na pokrycie składek ubezpieczeniowych, 6.258,12 zł. na opłatę z tytułu ubezpieczenia na życie w TUnŻ Hestia S.A., 224,32 zł. na koszty związane z ustanowieniem hipoteki na zabezpieczenie spłaty kredytu, 985,77 zł. na składki z tytułu pakietowego ubezpieczenia na wypadek odmowy ustanowienia hipoteki (§ 2).

W § 6 umowy wskazano m.in., że bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut zwana tabelą kursów jest sporządzona przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzenia tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich NBP, tabela

jest sporządzona o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy (§ 6 ust. 1).

W umowie wskazano, że w dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłacanych środków będzie przeliczana do CHF wg kursu kupna walut określonego w tabeli kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 9 ust. 2).

Kredytobiorca został zobowiązany do dokonywania spłat rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych w terminach, kwotach i na rachunek wskazany w harmonogramie spłat (§ 10 ust. 1), wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jego przeliczeniu wg kursu sprzedaży walut określonego w „bankowej tabeli kursów dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty (§ 10 ust. 3).

Pod umową podpisał się jako pełnomocnik [REDACTED]
(brat [REDACTED]).

W dacie zawarcia umowy obowiązywał w Getin Noble Bank S.A. regulamin produktu – Kredyt Hipoteczny Dom.

(dow. umowę kredytu hipotecznego nr [REDACTED] indeksowanego do CHF z dnia 20 sierpnia 2008 r., k. 40, regulamin, k. 163)

Dnia 20 maja 2014 r. strony podpisały aneks do umowy umożliwiający spłatę kredytu bezpośrednio w walucie indeksacyjnej CHF

(dow. aneks z dnia 20 maja 2014 r. do umowę kredytu hipotecznego nr [REDACTED] indeksowanego do CHF z dnia 20 sierpnia 2008 r., k. 47)

Pismem z dnia 21 lipca 2020 r. pełnomocnik powodów, powołując się na pełnomocnictwo dołączone do pisma, powołując się na art. 385¹ § 1 k.c., orzecznictwo i poglądy doktryny wskazał, że umowa o kredyt z dnia 20 sierpnia 2007 r. zawiera klauzule niedozwolone, że umowa nie określa salda kredytu a jedynie kwotę kredytu, nie określa precyzyjnie zobowiązań kredytobiorców, brak w umowie głównych świadczeń stron. Umowa nie została wobec tego skutecznie zawarta ewentualnie jest nieważna również w oparciu o art. 69 pr. bankowego. Bank został wezwany do zwrotu na rzecz kredytobiorców wszelkich uiszczonych przez nich kwot do dnia 29 maja 2020 r. tj. kwoty 223.130,66 zł. i 20.932,13 CHF. Na marginesie wskazano w piśmie, że gdyby uznać że umowa jest ważna, to w jej wykonaniu kredytobiorcy winni zwrócić kwoty bez indeksacji kursem CHF. W takim wariantcie kwota nadpłat wynosiłaby 26.714,86 zł. i 20.932,13 CHF.

Na powyższe pismo Getin Noble Bank S.A. w piśmie z dnia 21 sierpnia 2020 r. wskazał, że w umowie brak klauzul abuzywnych wpisanych przez Prezesa UOKiK do rejestru klauzul abuzywnych. Umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, nie jest też sprzeczna z naturą stosunku kredytu. To kredytobiorcy wnioskowali o kredyt indeksowany do kursu CHF.

(dow. pismo z dnia 21 lipca 2020 r., k. 49; pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2020 r., k.51)

Kredyt został wypłacony w dwóch transzach:

- w dniu 6 września 2007 r. – kwota 253.494,93 zł. po kursie kupna z dnia 6 września 2007 r. (1 CHF = 2,2490 PLN) – kwota 112.714,51 CHF

- w dniu 24 września 2007 r. – kwota 75.094,00 zł. po kursie kupna z dnia 24 września 2007 r. (1 CHF = 2,2080 zł.) – kwota 34.009,97 CHF

W okresie od uruchomienia kredytu tj. od dnia 6 września 2007 r. do dnia 22 czerwca 2020 r. powodowie uiszcili na rzecz Banku łącznie:

- kwotę 223.130,66 zł. (wpłaty dokonane w okresie od 1 października 2007 r. do 1 lutego 2017 r.)

- kwotę 20.932,13 CHF (wpłaty dokonane w okresie od 1 marca 2017 r. do 29 maja 2020 r.)

(dow. zaświadczenie Getin Noble Bank S.A. z dnia 18 czerwca 2020 r. k. 53, zestawienie wpłat dokonanych w PLN, k. 60, zestawienie wpłat dokonanych w CHF, k. 62)

Zawierając umowę kredytu w 2007 roku, powodowie byli młodym małżeństwem z dziećmi. Powód z zawodu jest muzykiem, a powódka psychologiem. Nie prowadzili własnej działalności gospodarczej. Kredyt potrzebowali na sfinansowanie zakupu od dewelopera mieszkania położonego w Krakowie przy [REDAKTOWANE]. Ponieważ mieli wcześniej zaciągnięte kredyty, przy ich sytuacji rodzinnej i finansowej usłyszeli, że mogą zaciągnąć jedynie kredyt indeksowany, a zarazem konsolidacyjny. Byli zapewniani co do prawidłowo podjętej decyzji, rata kredytu miała być o stabilnej wysokości. Jak kwestia kredytów „frankowych” stała się głośna, udali się o poradę do prawnika. Powodowie zadają sobie sprawę z konieczności rozliczenia się z bankiem, zwrotu tego co od banku otrzymali, a nawet dalszych kwot, uważają, że umowa jest nieważna.

(dow. zeznania powodów, k. 245 i nast. + nagranie)

W dniu 9 września 2021 r. Getin Noble Bank S.A. sporządził oświadczenie, podpisane przez [REDAKTOWANO] działającego w oparciu o pełnomocnictwo z dnia 10 listopada 2020 r. upoważniające go do składania imieniem Banku oświadczeń o charakterze materialnoprawnym oraz upoważniającym go do podpisywania imieniem Banku oświadczeń o skorzystaniu przez Bank z prawa zatrzymania, zawierające zarzut zatrzymania. Zgodnie z oświadczeniem, wobec sprawy która zawisła przed sądem, w tym zarzutu nieważności umowy, Bank oświadczył, że chce skorzystać z zarzutu zatrzymania świadczenia w postaci dochodzonej pozwem w niniejszej sprawie (I C 2052/20) wierzytelności z wierzytelnością Banku w kwocie 328.588,93 zł. tytułem wypłaconego i wykorzystanego kapitału kredytu albo zabezpieczenia roszczenia o jego zwrot.

Oświadczenie zostało wysłane do [REDAKTOWANO] w dniu 13 września 2021 r. i zostało doręczone w dniu 22 września 2021 r.

(dow. zarzut zatrzymania, k. 250, pełnomocnictwo dla [REDAKTOWANO], k. 251, dowód doręczenia, k. 260)

Stan faktyczny sprawy ustalono w oparciu o dowody z dokumentów, których prawdziwości strony nie kwestionowały i prawdziwość w ocenie sądu nie budziła wątpliwości.

Zeznania złożone przez świadków [REDAKTOWANO] (pracownik pozwanego Banku) i [REDAKTOWANO] (doradca bankowo-finansowy) uznano za wiarygodne. Z tym, że wskazać należy, że zeznania te dot. ogólnych kwestii wiążących się z działalnością banku, konkretnym produktem jakim był kredyt indeksowany do CHF. Świadek [REDAKTOWANO] nie pamiętała powodów jako osób, którym doradzała, ogólnie zasłoniła się niepamięciom co do zdarzeń sprzed lat, zaś świadek [REDAKTOWANO] szczegółowo opowiedział o procedurze udzielenia kredytów przez Bank, czy samych oferowanych kredytach.

Zeznania złożone przez powodów co do zasady zasługiwały na wiarę, przede wszystkim przy uwzględnieniu faktów wynikających z dokumentów oraz przy ocenie zeznań w świetle zasad doświadczenia życiowego. Z tym, że zauważyć należy, że powodowie zeznając w przeważającej części opierali się na informacjach powszechnie powielanych w różnych źródła przekazu publicznego, wpisując się w aktualnie powielany ogląd na temat umów indeksowanych/denominowanych do CHF zawieranych w latach w których zawarta została kwestionowana umowa.

Dowód z opinii biegłego pominięto jako całkowicie zbędny dla ustaleń stanu faktycznego koniecznych dla zastosowania przepisów prawa i wydania rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Podstawą faktyczną powództwa była umowa kredytu hipotecznego nr [REDAKTOWANO] indeksowanego do CHF zawarta w dniu 20 sierpnia 2007 r. przez [REDAKTOWANO], reprezentowanych przez pełnomocnika [REDAKTOWANO], z Getin Noble Bank S.A. w Katowicach – DOM Oddział w Łodzi.

Powodowie domagali się zapłaty kwot 26.714,86 zł. i 20.932,13 CHF z odsetkami tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez powodów na rzecz pozwanego Banku w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 29 maja 2020 r., przy czym wskazali, że ich roszczenie obejmuje część kwoty uiszczonej w wykonaniu umowy w PLN i całą kwotę uiszczoną w CHF (do dnia 29 maja 2020 r., bo powodowie cały czas płacą kolejne raty).

W pierwszej kolejności powodowie wskazali, że umowa jest nieważna, a w drugiej – przy przyjęciu, że jest jednak ważna – że powinna być wykonywana z wyeliminowaniem klauzul abuzywnych, co oznacza de facto, że umowa ma być wykonywane bez indeksacji do CHF.

Wobec powyższego w pierwszej kolejności należy odpowiedzieć na pytanie czy mowa jest ważna.

Oceny prawnej spornej umowy dokonano w oparciu o obowiązujące przepisy prawne i orzecznictwo przede wszystkim SN, TSUE – najbardziej aktualne - wydane na datę orzekania w niniejszej sprawie.

Zdaniem Sądu nie ma podstaw do kwestionowania (co do zasady) możliwości zawierania umów indeksowanych walutą obcą (w dacie zawarcia przedmiotowej umowy). Umowy takie nie były sprzeczne z zasadą walutowości, z art. 69 ustawy Prawo bankowe i zasadą swobody umów – art. 353¹ k.c.

Sporna tu umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej spełnia wymagania art. 69 ustawy Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia). Określone były strony umowy, kwota i waluta kredytu (podana w złotych), cel na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty, wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany (suma stałej marży i zmiennej stopy bazowej). Prawidłowości tej nie zmienia postanowienie, że kwota udzielonego kredytu miała być indeksowana kursem waluty obcej. Wymaga bowiem podkreślenia, że w przeciwieństwie do umowy kredytu denominowanego znana była w tym przypadku od początku kwota kredytu w złotych (328.588,93 zł.). Przepis art. 358¹ § 2 k.c. przewiduje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź

miernika wartości. W przepisie chodzi o pieniądz polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca. Zasady wypłaty kredytu w złotych i spłaty również w złotych nie pozostawiają wątpliwości, że strony zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie. Dopuszczalność prawna kredytów indeksowanych walutą obcą wynika z wyraźnego wskazania tego rodzaju kredytów w treści art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 Prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75 b Prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które to zmiany weszły w życie z dniem 26 sierpnia 2011 r. Trudno uznać, aby konstrukcja umowy kredytu indeksowanego była sprzeczna z prawem (zwłaszcza, że art. 69 Prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym od 26 sierpnia 2011 r. wprost wspomina o tego rodzaju kredytach) lub zasadami współżycia społecznego, skoro ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża obie strony – na co trafnie powoływała się strona pozwana.

Z przepisu art. 353¹ k.c. wynika, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Sam mechanizm indeksacji, a także związana z nim zasada oprocentowania, nie jest sprzeczna z naturą stosunku kredytu, a wręcz przeciwnie – zawarcie umowy kredytu indeksowanego stanowi możliwy wariant konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego. Gdyby indeksacja była sprzeczna z naturą stosunku kredytu, kredyty indeksowane nie zostałyby wskazane przez ustawodawcę (co prawda później niż strony zawarły umowę kwestionowaną w sprawie niniejszej) w przepisach Prawa bankowego jako jeden z rodzajów umów kredytowych. Ryzyko zmiany kursu waluty przyjętej jako miernik wartości świadczenia z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość zobowiązania kredytobiorcy w stosunku do pierwotnej kwoty wyrażonej w walucie wypłaty, a w przypadku obniżenia kursu – obniżając wysokość jego zadłużenia w tej walucie, co powoduje też zmniejszenie świadczenia należnego kredytodawcy.

Zupełnie inną kwestią jest to, czy w związku z konsumenckim charakterem umowy zachodzi bezskuteczność postanowień umownych na zasadzie art. 385¹ § 1 k.c. – z dalszymi tego konsekwencjami. Zdaniem Sądu istnieją podstawy do stwierdzenia, że klauzule, na podstawie których dochodziło do przeliczenia wypłaconej w złotych kwoty kredytu i spłacanych w złotych kwot rat na CHF według kursu z tabeli Banku – są klauzulami abuzywnymi (vide: § 1 ust. 1 umowy, § 10 ust. 1 umowy oraz § 1 ust. 4 umowy, § 6 ust. 1 umowy, § 9 ust. 2 umowy).

Zgodnie z art. 385¹ k.c.: § 1 Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. § 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. § 3. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. § 4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Należy przy tym podkreślić, że wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem są klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść. Uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona, wymagałoby wykazania, że konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego, zaś konkretne postanowienie było z nim negocjowane.

Nadto zgodnie z art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 3 października 2019 r. w sprawie o sygn. C-260/18 na tle wykładni Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U.E L z dnia 21 kwietnia 1993 r.), której implementacji służyło wprowadzenie do polskiego Kodeksu cywilnego przepisów dotyczących niedozwolonych postanowień umownych, należy przyjąć, że postanowienia w tym zakresie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.).

Należy też stwierdzić, że powodowie posiadają status konsumenta. Zgodnie z art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zawarcie umowy kredytu hipotecznego w dniu 20 sierpnia 2007 r. przez powodów miało na celu zapewnienie powodom uzyskania środków na zakup nieruchomości mieszkaniowej w Krakowie przy ul.

██████████ oraz na spłatę innych, wcześniej zaciągniętych zobowiązań finansowych przez powodów. Pozwany Bank nie wykazał aby powodowie zawierając przedmiotową umowę czynili to jako przedsiębiorcy, zawodowcy, profesjonaliści. Oceny takiej nie zmienia fakt, że umowa ta nie była pierwszą umową o kredyt odnoszącą się do CHF zawartą przez powodów.

Kolejno, w umowie z dnia 20 sierpnia 2007 r. wskazano, że Bank udzieli kredytobiorcom kredytu w kwocie 328.588,93 zł. indeksowanego kursem CHF, przy hipotetycznym założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wyniosłaby 144.181,19 CHF, a rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie ostatniej transzy kredytu. W dniu wypłaty kredytu lub każdej transzy kredytu kwota wypłacanych środków zostanie przeliczana do CHF wg kursu kupna walut określonego w tabeli kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków (§ 9 ust. 2). Dalej wskazano, że rata kapitałowo-odsetkowa przy założeniu uruchomienia całości kredytu w dacie sporządzenia umowy wynosiłaby równowartość 763,46 CHF, a rzeczywista wysokość rat odsetkowych lub rat kapitałowo-odsetkowych zostanie określona w harmonogramie spłat (§ 1 ust. 4). Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy został określony na kwotę 299.225,90 zł. bez uwzględnienia ryzyka kursowego. Wypłata kredytu miała nastąpić bezgotówkowo w transzach na rachunki podmiotów wskazanych we wniosku o wypłatę w terminach i wysokościach określonych w umowie (§ 1 ust. 10). Dodatkowo w § 6 umowy wskazano m.in., że bankowa tabela kursów walut dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut zwana tabelą kursów jest sporządzona przez merytoryczną komórkę Banku na podstawie kursów obowiązujących na rynku międzybankowym w chwili sporządzenia tabeli i po ogłoszeniu kursów średnich NBP, tabela jest sporządzona o godz. 16.00 każdego dnia roboczego i obowiązuje przez cały następny dzień roboczy (§ 6 ust. 1). Kredytobiorcy mieli dokonywać spłat rat kapitałowo-odsetkowych i odsetkowych w terminach, kwotach i na rachunek wskazany w harmonogramie spłat (§ 10 ust. 1), wysokość zobowiązania miała być ustalana jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jego przeliczeniu wg kursu sprzedaży walut określonego w „bankowej tabeli kursów dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty (§ 10 ust. 3).

W efekcie, w umowie wskazano kwotę kredytu w PLN (328.588,93 zł.), nie określono w ogóle wartości kredytu wyrażonej w walucie obcej. Wartość ta miała zostać określona dopiero w momencie uruchomienia kredytu przy uwzględnieniu kursu kupna walut określonego w tabeli kursów – obowiązującego w dniu uruchomienia środków. Zobowiązanie kredytobiorców o nieokreślonej w dacie zawarcia umowy wysokości miało być ustalone w

harmonogramach jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w CHF – po jego przeliczeniu wg kursu sprzedaży walut określonego w „bankowej tabeli kursów dla kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych” do CHF obowiązującego w dniu spłaty.

Tym samym pozwany Bank miał jednostronną swobodę w zakresie ustalania kursu waluty indeksacyjnej. Sama umowa z dnia 20 sierpnia 2007 r. została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez pozwany Bank. Powodowie nie mieli możliwości uzgadniania z Bankiem wszystkich postanowień konkretnej umowy. W efekcie, postanowienia analizowanej umowy nie były uzgodnione indywidualnie z powodami w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c. W istocie, powodowie nie byli dostatecznie poinformowani o samym mechanizmie indeksacji, byli zapewniani o stabilności franka szwajcarskiego i o orientacyjnej wysokości rat które zostały im przedstawione w korzystnym świetle. Nie ma więc podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, stanowiącej narzędzie waloryzacji kredytu i wyznaczającej wysokość zobowiązania powodów względem Banku, zostały w przypadku umowy stron niniejszego postępowania uzgodnione indywidualnie. Brak jest dowodów wskazujących na możliwość negocjowania warunków umowy w tym zakresie. Podnieść należy, że przedmiotowa umowa, w zakresie dotyczącym kwestii ustalenia kursów waluty, ma podobne brzmienie co inne umowne klauzule indeksacyjne proponowane klientom przez banki w umowach kredytów indeksowanych/denominowanych w innych sprawach, które zawisły przez tut. Sądem. Powszechna jest też wiedza o tym, że w tym zakresie klienci nie mogli negocjować warunków umowy.

Odnosząc się następnie do kwestii przyjęcia, czy postanowienia dotyczące kursu wymiany waluty określają główny przedmiot umowy, czy też nie, wskazać należy, że pojawiają się w tym zakresie rozbieżności w orzecznictwie. Odnosząc się do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18 pkt. 44 należy uznać, że klauzule te określają przedmiot główny umowy kredytu.

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. abuzywność nie może być przyjęta w stosunku do postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Jednak w ocenie tut. Sądu postanowienia zawarte w § 1 ust. 1, § 9 ust. 2, § 6 ust. 1 kwestionowanej umowy kredytu hipotecznego dotyczące sposobu ustalania kursów waluty, w oparciu o który będzie ustalona wysokość zobowiązania, nie były określone jednoznacznie. Zgodnie z art. 4 ust 2 w/w dyrektywy ocena nieuczciwego charakteru warunków nie dotyczy

ani określenia głównego przedmiotu umowy, ani relacji ceny i wynagrodzenia do dostarczonych w zamian towarów lub usług, o ile warunki te zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem.

Dalej należało rozważyć, czy skoro zakwestionowane postanowienia dotyczą głównego przedmiotu umowy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powodów jako konsumentów. Odpowiedź na to pytanie jest pozytywna. Nie wskazano w umowie, ani nie wynika to z regulaminu, w jaki konkretnie sposób tabela kursów kupna/sprzedaży walut jest ustalana. To zaś potwierdza przyjęcie, że sformułowanie umowy nie pozwala na jednoznaczne określenie postanowień i konsekwencji płynących dla kredytobiorcy. Nie można uznać, aby postanowienia waloryzacyjne (indeksacyjne) były wystarczająco jednoznaczne. Przyznanie sobie przez Bank jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy prowadzi do wniosku, że były one sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powoda w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym bez znaczenia pozostaje sposób wykonania umowy stron w tym zakresie. Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (zob. uchwała SN 7 sędziów z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. III CZP 29/17). W świetle więc stanu z chwili, na którą ocenia się abuzywność postanowień umowy, nie ma też znaczenia wejście w życie ustawy tzw. antyspreadowej z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, czy też zmiany postanowień umowy po dacie zawarcia umowy kredytu. Powyższe prowadzi do uznania, że wymienione postanowienia umowy umożliwiały pozwanemu Bankowi arbitralne ustalenie kursu wymiany waluty, a więc arbitralne ustalenie wysokości zobowiązania powoda. Omawiane postanowienia umowy nie pozwalały jednoznacznie określić kwoty udzielonego kredytu. Tym samym wynikające z nich obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami oraz w sposób rażąco naruszający interesy powoda jako konsumenta. Wskazane postanowienia należy ocenić jako element treści umowy skutkujący nierównomiernym rozkładem praw i obowiązków stron umowy kredytowej, prowadzący do naruszenia interesów konsumenta, w tym przede wszystkim interesu ekonomicznego, odpowiadającego wysokości poszczególnych rat kredytu.

Na marginesie tylko można wspomnieć, że postanowienia umowne o treści podobnej do tych analizowanych w niniejszym postępowaniu zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Prezesa UOKiK (np. klauzule nr 3178 oraz nr 5743 – dot. Bank Millennium S.A.). Wprawdzie według art. 23d ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji. Tym samym tzw. rozszerzona skuteczność wpisu postanowienia do rejestru działa tylko na niekorzyść konkretnego przedsiębiorcy, przez którego stosowane postanowienie wpisano do rejestru. Niemniej analogiczna wręcz treść wpisanych do wspomnianego rejestru klauzul dodatkowo przemawia za przyjęciem wniosku o niedozwolonym charakterze postanowień badanych w niniejszym postępowaniu.

Postanowienia umowy zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą powoda, co dotyczy w szczególności postanowień dotyczących stosowania kursów waluty szwajcarskiej. Wyeliminowanie ich i związanie stron umową w pozostałym zakresie, czyli przy zachowaniu postanowień dotyczących indeksacji kredytu, oznaczałoby, że kwota kredytu wypłaconego powodowi powinna zostać przeliczona na walutę CHF a powód w terminach płatności kolejnych rat powinien je spłacać w walucie polskiej, przy czym żadne postanowienie nie precyzowałoby kursu, według którego miałyby nastąpić takie rozliczenia. Nie ma możliwości zastosowania w miejsce wyeliminowanych postanowień żadnego innego kursu waluty. Zgodnie z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią ww. dyrektywy dokonaną przez TSUE w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3 października 2019 r.:

a) w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje;

b) w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku (...));

c) nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałyby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku (...));

d) w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku (...));

e) nawet jeżeli skutkiem wyeliminowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku (...)).

Brak możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwala na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalałyby na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej, np. przez odniesienie się do tej waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski lub innych kursów wskazywanych przez strony w umowie. Nie ma zwłaszcza możliwości sięgnięcia po przepis art. 358 § 2 k.c., który posługuje się takim właśnie kursem w przypadku możliwości spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie obcej. Po pierwsze, świadczenie obu stron było wyrażone w walucie polskiej (wypłata kredytu i jego spłata następowały w PLN, a CHF był tylko walutą indeksacyjną). Po drugie, wspomniany przepis nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie 24 stycznia 2009 r.), zaś uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy już od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie w ich miejsce przepisu, który w chwili zawarcia umowy jeszcze nie obowiązywał. Nawet gdyby uznać, że art. 358 § 2 k.c. mógłby być stosowany do skutków, które nastąpiły po dacie jego wejścia w życie, to nadal brak byłoby możliwości ustalenia kursu, według którego należałoby przeliczać zobowiązania stron sprzed tej daty, czyli przede wszystkim ustalić wysokości zadłużenia w CHF po wypłacie kredytu. Zbędne więc było prowadzenie postępowania dowodowego w kierunku ustalenia, jaka byłaby wysokość zobowiązań z umowy przy przyjęciu innych wskaźników waloryzacji. Zachodzi bowiem potrzeba wyeliminowania z

umowy całego mechanizmu indeksacji, jako w całości sprzecznego z dobrymi obyczajami i rażąco naruszającego interesy kredytobiorcy - konsumenta.

Odnosząc się do skutków uznania ww. klauzul za abuzywne, wskazać należy, że zgodnie z art. 385¹ § 2. k.c. jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13: Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

W tym miejscu należy odnieść się do możliwości zastąpienia abuzywnego postanowienia przepisem dyspozytywnym. Jak wskazał Trybunał Sprawiedliwości w orzeczeniu z dnia 3 października 2019 r. C-260/18 przepis art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, by sąd krajowy miał możliwość zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym albo przepisem mającym zastosowanie, gdy strony danej umowy wyrażą na to zgodę, przy czym możliwość ta jest ograniczona do przypadków, w których usunięcie nieuczciwego postanowienia umownego zobowiązywałoby sąd do unieważnienia umowy jako całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie szkodliwe skutki, tak że ten ostatni zostałby tym ukarany (zob. podobnie wyroki: z dnia 30 kwietnia 2014 r., Kásler i Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, pkt 80-84; z dnia 26 marca 2019 r., Abanca Corporación Bancaria i Bankia, C-70/17 i C-179/17, EU:C:2019:250, pkt 64).

W tym miejscu powtórzyć należy, że w dacie zawarcia umowy tj. w dniu 20 sierpnia 2007 r. nie istniały przepisy umożliwiające zastąpienie eliminowanych klauzul przepisami dyspozytywnymi.

Co do koncepcji, zgodnie z którą wyeliminowaniu z umowy podlegałyby cała waloryzacja, wskazać należy, że pomija się przy niej to, że umowa jest skonstruowana w ten sposób (zarówno w przypadku kredytu denominowanego, jak i indeksowanego), że w trakcie trwania umowy zobowiązanie kredytobiorcy - konsumenta jest wyrażone w CHF. Wszelkie koszty umowy, wynagrodzenie banku, w tym odsetki, odnoszą się do kwoty zobowiązania w CHF. W czasie gdy była zawierana przedmiotowa umowa, banki stosowały oprocentowanie LIBOR 3M do zobowiązań wyrażonych w CHF, a WIBOR do zobowiązań wyrażonych w PLN. W przedmiotowej umowie zastosowano stawkę LIBOR dlatego, że kwota zobowiązania wyrażona miała być w CHF. Stąd uzasadniony jest wniosek, że konstrukcja umowy przewidywała silne związanie postanowień odsetkowych z waloryzacją. Inaczej

mówiąc strony nigdy nie zawarłyby umowy złotówkowej przy odsetkach LIBOR. Wydaje się, że operacja usunięcia waloryzacji z umowy, przy pozostawieniu odsetek w wysokości LIBOR, doprowadzi do przekształcenia przedmiotowej umowy w stopniu wykraczającym ponad uprawnienia wynikające z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. Dlatego też, powództwo sformułowane w oparciu o drugą podstawę faktyczną (utrzymanie umowy w mocy bez indeksacji) nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd uznał, że przedmiotowa umowa powinna zostać uznana za nieważną. Ustalając nieważność umowy w niniejszej sprawie, Sąd podzielił również poglądy wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r. V CSK 382/18 czy wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 listopada 2019 r. V ACa 490/18. Nieważność umów kredytu indeksowanego do CHF została także stwierdzona w sprawach zakończonych wyrokami m.in.: Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 23.07.2020 r., I ACa 616/18; z dnia 10.07.2020 r., V ACa 386/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 397/19; z dnia 08.07.2020 r., I ACa 52/18; z dnia 25.06.2020 r., I ACa 286/18; z dnia 16.06.2020 r., I ACa 540/19; z dnia 28.05.2020 r., I ACa 397/18; z dnia 02.03.2020 r., I ACa 199/18; z dnia 18.02.2020 r., I ACa 565/18; z dnia 29.01.2020 r., I ACa 67/19; z dnia 28.01.2020 r., I ACa 104/19; z dnia 23.01.2020 r., I ACa 473/18; z dnia 30.12.2019 r., I ACa 598/18; z dnia 18.12.2019 r., I ACa 86/19; z dnia 04.12.2019 r., I ACa 442/18; z dnia 27.11.2019 r., V ACa 752/18; z dnia 08.11.2019 r., I ACa 202/19; z dnia 23.10.2019 r., V ACa 567/18; Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 09.03.2020 r., I ACa 80/19; z dnia 16.12.2019 r., I ACa 952/18; z dnia 22.10.2019 r., I ACa 1047/18.

Reasumując, wskazać należy, że dokonanie eliminacji klauzuli waloryzacyjnej (indeksacyjnej) prowadziłyby do wyeliminowania postanowień głównych umowy, a w konsekwencji do zmiany charakteru prawnego stosunku obligacyjnego i naruszenia art. 353¹ k.c., wyrażającego zasadę swobody umów. Byłoby sprzeczne z istotą i naturą stosunku zobowiązaniowego, który strony chciały wykreować.

Z powyżej wskazanych względów umowa o kredyt jest nieważna.

Skutkiem ustalenia nieważności przedmiotowej umowy (ze skutkiem ex tunc) jest brak podstawy prawnej świadczeń z zaskarżonej umowy. Powinnością obu stron jest ich wzajemne rozliczenie. Na datę wydania orzeczenia w niniejszej sprawie, zgodnie z uchwałą SN z dnia 7 maja 2021r. sygn. akt III CZP 6/21, iż wymagalność roszczeń związanych z nieważnością kredytu nastąpi dopiero z chwilą podjęcia przez kredytobiorcę wiążącej decyzji co do ewentualnego sanowania niedozwolonej klauzuli i co do zaakceptowania konsekwencji

całkowitej nieważności umowy oraz sprzeciwienia się udzieleniu mu ochrony przed tymi konsekwencjami przez wprowadzenie regulacji zastępczej, stwierdzić należy, że roszczenia obu stron stały się wymagalne. Powodowie podczas rozprawy dnia 22 września 2021 r., po uzyskaniu pouczeń, w obecności pełnomocników obu stron procesu, składając zeznania stanowczo oświadczyli, że wnoszą o unieważnienie umowy i że zdają sobie sprawę z konsekwencji z tego wynikających, w tym że muszą zwrócić na rzecz pozwanego Banku świadczenie które otrzymali od banku po zawarciu umowy i „pewnie jakieś opłaty”.

Powodowie domagali się zasądzenia od strony pozwanej kwot: 26.714,86 zł. i 20.932,13 CHF tytułem zwrotu świadczeń uiszczonych przez nich na rzecz pozwanego Banku w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia 29 maja 2020 r. Roszczenie w tej części w całości zasługiwało na uwzględnienie (pkt I wyroku). Jeszcze raz zaznaczyć należy, że jest to część kwoty uiszczonej w wykonaniu nieważnej umowy z dnia 20 sierpnia 2007 r. jako, że powodowie nie domagali się zapłaty całej kwoty uiszczonej przez nich w PLN a jedynie jej części oraz powodowie cały czas uiszczają kolejne raty, po zawarciu aneksu z dnia 20 maja 2014 r., bezpośrednio w walucie CHF.

Jako, że o wymagalności roszczenia powodów, najwcześniej może być mowa w dniu 22 września 2021 r., bowiem wówczas powodowie złożyli stanowcze oświadczenia o tym, że umowa jest nieważna i należy dokonać jej rozliczenia, odsetki tytułem opóźnienia w płatności należą się powodom najwcześniej od tej daty. Na marginesie, skoro wymagalność roszczeń nastąpiła najwcześniej w dniu 22 września 2021 r. zarzut przedawnienia podniesiony w odpowiedzi na pozew nie zasługiwał na uwzględnienie.

W tym miejscu odnieść się należy do zarzutu zatrzymania.

Przepis art. 496 k.c. mówi, że jeżeli wskutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaofiaruje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot, a według art. 497 k.c. przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

W niniejszej sprawie Sąd stwierdził nieważność umowy kredytu zawartej przez strony. Rozważenia wymagało, czy umowa kredytu jest umową wzajemną. Przepis art. 487 § 2 k.c. przesądza, że umowa jest wzajemna, gdy obie strony zobowiązują się w taki sposób, że świadczenie jednej z nich ma być odpowiednikiem świadczenia drugiej. W ocenie Sądu umowa kredytu jest umową wzajemną, a nie tylko umową dwustronnie zobowiązującą, albowiem odpowiednikiem świadczenia banku – udostępnionej kredytobiorcy kwoty środków

pieniężnych – jest (poza zwrotem kwoty wykorzystanego kredytu) zapłata przez kredytobiorcę odsetek oraz prowizji od udzielonego kredytu. Należy wskazać – przez analogię do ustaleń odnośnie do odpłatnej umowy pożyczki – że choć najczęściej przyjmuje się, iż umowa pożyczki nie jest umową wzajemną, gdyż odsetki traktowane są w takiej umowie jako wynagrodzenie, a nie świadczenie wzajemne, to jednak odmienne stanowisko również znajduje w literaturze akceptację [tak G. Stojek, *Komentarz do art. 487 k.c.*, (w:) M. Fras (red.), M. Habdas (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania. Część ogólna (art. 353-534)*, WKP 2018].

Na możliwość zgłoszenia zarzutu zatrzymania czy zarzutu potrącenia w sprawach wytaczanych przez kredytobiorców przeciwko bankom, które udzieliły im w przeszłości kredytów indeksowanych do CHF zwrócił uwagę Sąd Najwyższy m.in. w uzasadnieniu uchwały z dnia 7 maja 2021 r., sygn. akt III CZP 6/21. Zgodnie z uchwałą kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna. Od tej daty Bank jako wierzyciel z nieważnej umowy ma prawo nie tylko dochodzić zwrotu tego co świadczył w wykonaniu nieważnej umowy ale i w konsekwencji postawić skutecznie zarzut potrącenia czy zatrzymania. W realiach spraw, które toczą się przed sądami powszechnymi, a dotyczących tzw. „umów frankowych” zarzuty takie mogą być formułowane po dacie wymagalności i każdorazowo winny być poddane analizie.

Skoro w ustalonych okolicznościach faktycznych sprawy umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna w dniu 22 września 2021 r. analizie poddać należy oświadczenia złożone przez Getin Noble Bank S.A. zawierające zarzut zatrzymania. Same oświadczenia z dnia 9 września 2021 r. zostało doręczone powodom w dniu 22 września 2021 r., a więc w dniu w którym nastąpiła wymagalność roszczeń obu stron. Sam zarzut ocenić należy jako zasadny. Bank ma prawo otrzymać zwrot kapitału, który przekazał powodom (kwota 328.588,93 zł.) tak samo jak powodowie mają prawo domagać się zwrotu tego co świadczyli na rzecz banku w wykonaniu nieważnej umowy. Pozwany Bank zobowiązany do zapłaty kwot o których mowa w pkt I wyroku ma prawo powstrzymać się ze spełnieniem zasądzonego świadczenia do czasu zapłaty przez powodów na rzecz Banku kwoty 328.588,93 zł. otrzymanej przez nich na podstawie nieważnej umowy z dnia 20 sierpnia 2020 r. (pkt III wyroku).

Uwzględnienie zarzutu zatrzymania, powoduje brak wymagalności roszczenia powodów o zapłatę odsetek tytułem opóźnienia w spełnieniu świadczenia (pkt II wyroku). Data wymagalności roszczenia o odsetki pokrywa się bowiem z datą złożenia powodom oświadczenia zawierającego zarzut zatrzymania (22 września 2021 r.).

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 100 k.p.c. i § 2 pkt 6 rozporz. Min. Sprawiedl. z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. W realiach sprawy powodów należy uznać za stronę, która w całości wygrała proces – co do zasady i co do wysokości. Fakt oddalenia żądania o zasądzenie odsetek należnych tytułem opóźnienia w spełnieniu świadczenia, nie może wpływać na odmienną ocenę. Na zasądzone koszty składają się dwie pozycje: 1.000 zł. – opłata sądowa od pozwu, 5.400 zł. – wynagrodzenie pełnomocnika powodów i 17 zł. – opłata kancelaryjna od pełnomocnictw procesowych.